

نگاهی به جشنواره زمستانی جلیل ۲۰۲۵ در شمال رژیم عبری

ما آدم‌های خوبی هستیم اماتو باور نکن!

محمدعلی یزدانپار

پانزده، بیست سالی است که در اواخر سال میلادی، چسبیده به کریسمس، جشنواره‌ای در منطقه جلیل، در شمال فلسطین اشغالی برگزار می‌شود؛ جشنواره جلیل قرار است نوعی بازنمایی فرهنگی از تاریخ و فرهنگ یهود باشد که پلی بین فرهنگ آن‌ها و جهان مدرن برقرار می‌کند. جشنواره جلیل ۲۰۲۵ پس از دو سال تعطیلی بین روزه‌ای ۱۸ تا ۲۱ دسامبر برگزار شد و در این شماره به تاریخچه، اهداف و مسائل مربوط به آن پرداخته‌ایم.

جشنواره زمستانی جلیل چیست؟

جشنواره زمستانی جلیل غربی که هر سال در همین منطقه در شمال فلسطین اشغالی برگزار می‌شود، از دهه ۲۰۱۰ میلادی و به همت سازمان غیرانتفاعی محلی Western Galilee Now که توسط گروهی از کارآفرینان حوزه گردشگری منطقه تشکیل شده، آغاز شد. این رویداد به تدریج از جمع رویدادهای مختص منطقه به یک جشنواره سالانه نمادین تبدیل شده است که در آخرین روزهای فصل سرد، فرهنگ، غذا، هنر و تاریخ جلیل را در یک تجربه مشترک گرد هم می‌آورد. هدف اصلی این جشنواره طبق ادعای برگزارکنندگان آن تقویت گردشگری محلی، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک خانوادگی و هنرمندان منطقه و افزایش آگاهی درباره تنوع فرهنگی و میراث تاریخی جلیل بوده است. در این رویداد از بازارهای محصولات محلی و کارگاه‌های آشپزی گرفته تا اجراهای موسیقی، تورهای فرهنگی و هنرهای تجسمی که بازدیدکنندگان را به طور مستقیم با تولیدکنندگان منطقه آشنا می‌کند، حضور دارند. از همان ابتدا، این رویداد با تأکید بر همکاری نزدیک میان جوامع مختلف (یهودی، مسیحی، دروز و سکولار) در فصل حائوکا و کریسمس برگزار می‌شود و موقعیتی فراهم می‌آورد تا جشن‌ها و سنت‌های گوناگون در فضایی هم‌زمان تجربه و درک شوند، با این امید که این اتفاق به تقویت پیوندهای اجتماعی و حس مشترک تعلق به رژیم عبری کمک کند. در سال‌های اخیر، به‌ویژه پس از دوره‌های پسا هفتم اکتبر و کاهش گردشگری ناشی از تنش‌های امنیتی، جشنواره به عنوان ابزاری برای احیای اقتصادی و فرهنگی منطقه عمل کرده و حتی نسخه‌هایی از آن در مراکز شهری دیگر برگزار شده تا توجه عموم به ظرفیت‌های جلیل جلب شود و گردشگران دوباره به این سرزمین بازگردند. این رویداد اکنون بخشی جدایی‌ناپذیر از تقویم فرهنگی شمال فلسطین اشغالی است که به طور مستمر تلاش دارد این رویداد را در سطح بین‌المللی گسترده نماید.

جشنواره‌ای یهودی، مسیحی، دروزی و سکولار؟ مسلمانان کجا هستند؟

جایگاه مسلمانان فلسطینی در جشنواره زمستانی جلیل به طور آشکار در متن رسمی و تبلیغاتی رویداد کمتر برجسته می‌شود، گرچه این به معنای حذف یا عدم حضور آن‌ها نیست و باید ریشه‌های این حاشیه‌ای بودن را در سه سطح تحلیل کرد. نخست، در ادبیات رسمی و رسانه‌ای رژیم اسرائیل، دسته‌بندی جوامع معمولاً بر اساس هویت ترکیبی دین و موقعیت سیاسی - اجتماعی صورت می‌گیرد؛ بنابراین عباراتی مانند «یهودی، مسیحی، دروزی و سکولار» رایج هستند، درحالی‌که مسلمانان فلسطینی اغلب زیر عنوان کلی‌تر عرب - اسرائیلی قرار می‌گیرند و کمتر با برچسب دینی مستقیم معرفی می‌شوند. دوم، جشنواره از ابتدا با تمرکز ویژه بر مناسبت‌های کریسمس و حائوکا طراحی شده است، بنابراین بازنمایی نمادین و رسانه‌ای به سمت جوامع مسیحی و دروزی می‌رود و حضور مسلمانان - که در این بازه آیین مذهبی شاخصی ندارند - کمتر دیده

جلیل ۲۰۲۵ تلاشی است که مسیحیت و یهودیت را به هم نزدیک و پیوسته نشان دهد.

که شمال فلسطین اشغالی ماه‌ها تحت تأثیر تنش‌های امنیتی، کاهش گردشگری و رکود اقتصادی قرار داشت و به همین دلیل، برگزاری موفق آن در خود منطقه جلیل به عنوان نشانه‌ای نمادین از «بازگشت کنترل، ثبات و زندگی عادی» بازنمایی شد. گزارش‌های رسانه‌ای، به‌ویژه در JNS، صراحتاً این جشنواره را بخشی از تلاش گسترده‌تر برای احیای اعتماد عمومی، بازگرداندن گردشگران داخلی و تقویت روحیه کسب‌وکارهای محلی توصیف می‌کنند؛ روایتی که هم‌زمان با پیام‌های رسمی دولت درباره بازیابی شمال و تداوم حیات اجتماعی در مناطق مرزی هم‌راستا است. تأکید ویژه بر «بازگشت جشنواره به خانه» و نمایش مشارکت گسترده اقتصادی و فرهنگی، جلیل ۲۰۲۵ را به ابزاری نمادین برای انتقال این پیام بدل کرد که علی‌رغم بحران‌ها، پروژه توسعه و سکونت در جلیل متوقف نشده است. از این منظر، اهمیت این دوره از جشنواره نه در ابعاد هنری آن، بلکه در کارکرد نمادین و سیاسی‌اش نهفته بود؛ تثبیت تصویری از ثبات، تاب‌آوری و مدیریت موفق شرایط بحرانی، بدون آنکه جشنواره رسماً در قالب یک پروژه دولتی یا تبلیغاتی معرفی شود.

جلیل و موقعیت مطلوب روایت‌سازی

اگرچه جشنواره جلیل در روایت رسمی خود به عنوان رویدادی فرهنگی، گردشگری و غیرسیاسی معرفی می‌شود، بررسی ساختار نهادی، حامیان و نحوه بازنمایی رسانه‌ای آن نشان می‌دهد که این جشنواره می‌تواند حداقل به صورت غیرمستقیم در چهارچوب روایت‌های مطلوب حاکمیت رژیم اسرائیل عمل کند. برگزارکننده اصلی جشنواره، سازمان غیرانتفاعی Western Galilee Now، در سال‌های گذشته از همکاری و حمایت نهادهایی مانند Jewish National Fund (JNF) بهره برده است؛ نهادی که طبق اسناد و پژوهش‌های متعدد، نقشی کلیدی در سیاست‌های توسعه‌ای و جمعیتی دولت اسرائیل در منطقه جلیل ایفا کرده و با هدف تقویت حضور یهودیان و تثبیت کنترل فضایی در این منطقه فعالیت می‌کند. در چنین بستری، جشنواره با برجسته‌سازی مفاهیمی چون «احیای اقتصادی»، «امنیت»، «هم‌زیستی فرهنگی» و «بازگشت زندگی عادی»، تصویری مثبت و مدیریت‌شده از جلیل ارائه می‌دهد که با روایت رسمی دولت درباره ثبات، توسعه و چندفرهنگی بودن رژیم اسرائیل هم‌راستا است. پوشش رسانه‌ای این رویداد در رسانه‌هایی مانند JNS و Ynetnews نیز عمدتاً بر داستان‌های موفقیت، همکاری میان جوامع مختلف و غلبه فرهنگ بر بحران‌های امنیتی متمرکز دارد، درحالی‌که زمینه‌های سیاسی، نابرابری‌های ساختاری و تنش‌های تاریخی منطقه کمتر به چشم می‌آید. از این منظر، جشنواره نه به عنوان یک ابزار تبلیغاتی مستقیم، بلکه به مثابه بخشی از «دیپلماسی فرهنگی داخلی» و بازتولید نرم روایت‌های مطلوب دولت قابل تحلیل است؛ روایتی که با استفاده از زبان فرهنگ و گردشگری، واقعیت‌های پیچیده‌تر سیاسی و اجتماعی جلیل را تا حد زیادی به حاشیه می‌راند.

می‌شود، حتی اگر در سطح اقتصادی و اجرایی نقش فعالی ایفا کنند. سوم، مشارکت مسلمانان عمدتاً در کسب‌وکارهای محلی، رستوران‌ها، صنایع غذایی، گردشگری روستایی و نیروی انسانی جشنواره نمود پیدا می‌کنند، نه در قالب بازنمایی فرهنگی یا نمادین. یعنی آنان در سطح نیروی کار حضور پررنگ و حتی فعالی دارند، اما حضور آن‌ها به عنوان بخشی فرهنگی از این جشنواره، عمداً یا سهواً نادیده گرفته شده و این امر باعث می‌شود حضور واقعی آن‌ها در گزارش‌ها و تبلیغات جشنواره کمتر برجسته شود. نقش حاشیه‌ای مسلمانان فلسطینی بیشتر ناشی از ترکیب انتخاب‌های رسانه‌ای، تمرکز تقویمی جشنواره و دسته‌بندی هویتی تثبیت‌شده است تا عدم مشارکت واقعی و این مسئله نشان می‌دهد که بازنمایی چندفرهنگی جشنواره، با وجود شعارهای رسمی برگزارکنندگان آن، کامل و متوازن نیست.

جلیل ۲۰۲۵ و دوران پس از ۷ اکتبر؟

جشنواره زمستانی جلیل در سال ۲۰۲۵ بر مجموعه‌ای از محورهای فرهنگی، گردشگری و تجربه محور متمرکز بوده و ساختار آن به‌گونه‌ای طراحی شده بود که تصویری زنده، متنوع و غیرسیاسی از جلیل ارائه دهد. بخش‌های اصلی جشنواره شامل رویدادهای مرتبط با غذا و آشپزی محلی، کارگاه‌های هنری و صنایع دستی، تورهای فرهنگی در روستاهای منطقه (به‌ویژه در سکونت‌گاه‌های مسیحی هم‌زمان با فصل کریسمس)، برنامه‌های خانوادگی در مزارع و فضاهای طبیعی و اجراهای هنری مبتنی بر نور، موسیقی و رقص و پایکوبی است. در واقع نیت برگزارکنندگان این بود که جشنواره را به یک تجربه چندوجهی از «زندگی روزمره، سنت و خلاقیت» در جلیل بدل کنند. با توجه به شرایط موجود طی دو سال اخیر در شمال فلسطین اشغالی، تمرکز جشنواره آشکارا بر لذت فرهنگی، تعامل اجتماعی و تقویت گردشگری داخلی قرار داشت. در عین حال، در ساختار رسمی جشنواره و برنامه‌های اعلام‌شده آن، هیچ بخش مستقل یا صریحی به مسائل مربوط به جنگ، درگیری نظامی یا پیامدهای مستقیم آن اختصاص داده نشده بود. با این حال، بستر زمانی و مکانی برگزاری جشنواره آن‌ها در شرایطی که شمال فلسطین اشغالی هنوز با پیامدهای تنش‌های امنیتی مواجه است، باعث شد خود برگزاری رویداد در روایت رسانه‌ای، معنایی نمادین پیدا کند و به عنوان نمایش بازگشت زندگی عادی، تداوم فعالیت‌های فرهنگی و مقاومت اجتماعی در برابر بحران معرفی شود. از این منظر، جشنواره ۲۰۲۵ نه با پرداخت مستقیم به جنگ، بلکه با حذف آگاهانه آن از متن برنامه‌ها و تمرکز بر امر فرهنگی و روزمره، در بازتولید روایت ثبات و تاب‌آوری ایفای نقش کرد.

جلیل ۲۰۲۵ چه اهمیتی برای رژیم داشت؟

جشنواره جلیل ۲۰۲۵ برای رژیم اسرائیل واجد اهمیتی فراتر از یک رویداد فرهنگی معمول بوده است. این دوره از جشنواره در شرایطی برگزار شد